

Verslag VVD Politieke iCafe Landbouw

25 februari 2021 (19.30 - 21.00 uur)

De voorzitter (**Marja Roza-De Pijper**) heet iedereen van harte welkom bij dit speciale Politieke iCafe over Landbouw. Er hebben zich bijna 100 deelnemers aangemeld. Het iCafe is ook live te volgen via Facebook.

Mirjam Nelisse (VVD Statenlid Zuid-Holland en kandidaat Tweede Kamerlid) geeft een aftrap over het thema landbouw. Landbouw is veel in het nieuws: duurzaamheid, energie, stikstof, biodiversiteit en het verdienvermogen van de boer. Dat laatste heeft voor Mirjam de hoogste prioriteit. Als het verdienvermogen laag is wordt het steeds lastiger om te investeren, terwijl we steeds meer verwachten van de boeren (akkerrandenbeheer, natuurbeheer, duurzaamheid etc.). Daarnaast strookt de (korte) beleidsperiode in de politiek niet met de lange termijn waarop boeren opereren. Soms zijn er net investeringen gedaan voor de lange termijn en verandert het beleid weer na een paar jaar. Dat is onwenselijk.

Er blijkt uit onderzoeken veel waardering te zijn voor de agrarische sector, maar in de politiek komt dit nog onvoldoende naar voren (vervoersmaatregelen, discussie over halvering van de veestapel etc.). De overheid moet niet op de stoel van de landbouwsector gaan zitten. De sector loopt mondiaal voor en we mogen hier meer trots op zijn. Er zit nog teveel emotie in het debat en te weinig feiten.

De Nederlandse landbouw is wereldwijd koploper qua duurzaamheid. We halen grote opbrengsten van de vruchtbare gronden, gebruiken weinig water en weinig gewasbeschermingsmiddelen. Deze kennis mogen we meer uitnutten. Er is politiek gezien enerzijds een roep om meer duurzaam produceren (bijvoorbeeld biologisch), maar we zien dat de vraag daarmee nog niet in evenwicht is. Dat zorgt dan weer voor een verdere daling van de prijs, wat onwenselijk is. Qua stikstof moet de stikstofdepositie omlaag, maar het moet aan de boeren zelf zijn om te bepalen hoe ze dat willen realiseren.

Helma Lodders is bijna 10 jaar VVD Tweede Kamerlid en woordvoerder landbouw. Ze heeft er op ingezet om minder emotioneel naar het dossier landbouw te kijken. Het is een sector om trots op te zijn qua export, kennis en innovatie en heeft een positieve uitstraling naar de rest van de wereld. De laatste tijd zien we toch meer emotie en verharding ontstaan en dat is jammer.

Door onze land- en tuinbouw zijn we minder afhankelijk qua voedselvoorziening van de rest van de wereld. Helma heeft zich sterk gemaakt om veredelings technieken beter op de agenda te krijgen. Als we deze technieken verbeteren, dan kan de veredeling sneller en kunnen we duurzamer produceren of voedsel minder gevoelig maken voor ziekten. We zien alleen dat bedrijven die zich bezighouden met veredelings technieken soms wegtrekken en dat is zorgelijk qua kennis en qua zicht op wat er in de wereld gebeurt op dit gebied.

Laten we erkennen dat we de meest duurzame land- en tuinbouw ter wereld hebben. Anders krijgen we partijen niet mee in een verdere stap naar voren. We kunnen daarbij de rekening niet continue bij de boeren en tuinders blijven leggen.

Bij de begroting 2021 heeft Helma gepleit voor een innovatiegezant. Nieuwe innovaties komen maar moeizaam van de grond, mede doordat meerdere ministeries hier een rol in hebben. Als medewerkers tegen verstikkende regelgeving of trage procedures aanlopen, dan kan zo'n gezant hier een rol in spelen. De minister heeft inmiddels aangegeven dat ze dit een goed idee vindt en dat ze dit in gang gaat zetten.

Als het gaat om extra regelgeving, dan moeten we onderscheid maken tussen Europese en landelijke wetgeving. Qua wetgeving is Helma er trots op dat er weinig nationale wetgeving is toegevoegd de afgelopen jaren. Hier heeft de VVD sterk op ingezet, zodat de sector niet continue met nieuwe regels wordt geconfronteerd.

Ruud Dukker is eigenaar van Bryte (tomatenteler). Het bedrijf heeft nu 40 hectare glasbouw en wil in 2025 minimaal verdubbeld zijn omdat schaalvergroting en professionalisering noodzakelijk is om financiële slagkracht te behouden. De markt vraagt ook nieuwe zaken. Zo moet er aan meer certificaten worden voldaan qua voedselveiligheid. Lastigheid hierbij is echter dat biologische beschermingsmiddelen maar moeilijk worden toegelaten.

De prijsbepaling verloopt momenteel heel transparant, bijvoorbeeld via telersverenigingen. Hierdoor is de marge voor telers verbeterd. Van elke transactie is helder bij wie die terecht komt en wanneer die geleverd wordt. Daarnaast zet de sector in op de 'korte keten', waarbij de teler rechtstreeks levert aan de consument of via maximaal één tussenpartij (bijvoorbeeld de horeca, detailhandel of tuincentra). De consument is op zoek naar eerlijk voedsel (waar komt het vandaan, hoe en door wie) en dichtbij wordt als meer gezond ervaren. Landwinkels of stalletjes langs de weg spelen hier op in. Met corona wordt de vraag hiernaar alleen maar groter. Ook de rechtstreekse verkoop via internet stijgt.

Een bedreiging is het zandlopereffect. Er zijn in Nederland ongeveer 54.000 boeren en tuinders die leveren aan ongeveer 1500 leveranciers en die leveren aan slechts 5 inkoopkantoren. De macht van deze inkoopkantoren is daarmee enorm groot en kunnen de producenten (en daarmee de marges) sterk onder druk zetten.

Jacob Jan Dogterom heeft samen met zijn broer een akkerbouw- en bloembollenbedrijf op Goeree-Overflakkee. Drie jaar geleden heeft het bedrijf haar bedreigingen en kansen in beeld gebracht. Beschikbaarheid van personeel is zo'n bedreiging, maar ook moet het bedrijf in 2050 energieneutraal zijn. Aangezien het bedrijf veel energie gebruikt, is dit een significant onderdeel van de kostprijs. Hieruit is het idee naar voren gekomen om verduurzaming te laten plaatsvinden via waterstof. Samen met Arie Pieter van der Hoek (Hoeksche Waard) werkt Jacob Jan aan een duurzaam project, waarvan hij een video laat zien: <https://www.youtube.com/watch?v=plmUKo8BDJ8>.

Het bedrijf werkt aan de opwekking van energie door zonnepanelen en windenergie. Maar dit is weersafhankelijk en daaruit kwam het idee van groene waterstof als energiedrager. Je kunt er tractoren mee aandrijven, kachels laten branden en energie leveren aan andere partijen. Daarmee kan ook de stikstofuitstoot omlaag. Ook de biodiversiteit krijgt met het project een positieve impuls. De landbouw heeft naar de toekomst een rol in de voedselvoorziening en in de energieproductie. Maar daar moet de sector dan wel de kansen voor krijgen.

Door middel van waterstof kan het bedrijf verduurzamen, maar ook een voorbeeld zijn voor agrarisch Nederland. Er wordt veel gesproken over het stikstofprobleem, maar dat komt ook doordat het land erg vol wordt. De landbouwsector kan helpen om Nederland qua duurzaamheid verder te ontwikkelen. Het ministerie van LNV heeft niet direct een visie op de energietransitie. Bij subsidiemogelijkheden voor energie, wordt de landbouw uitgesloten. Dit is een aandachtspunt voor de politiek. Aan Europese subsidies zouden wellicht meer voorwaarden verbonden kunnen worden om te innoveren en te verduurzamen.

Na de introducties is er ruimte voor vragen.

Gert-Jan Beeke & Armanda Govers

Hoe denkt de VVD over de innovatie van kweekvlees?

Mirjam geeft aan dat de VVD voorstander is van innovatie, maar de vraag bepaalt ook de markt. Als de vraag hier naar toeneemt, dan zullen er wellicht ook meer boeren zijn die zich hier op willen richten.

Gijs Dröge

In het regeerakkoord van 2017 stond al dat boeren voor het voldoen aan bovenwettelijke eisen een meerprijs zouden moeten krijgen. In deze kabinetsperiode is dit niet gerealiseerd. Wat vindt de VVD Tweede Kamerfractie daar van?

Helma is hier ontevreden mee, omdat het een belangrijk element is. Er worden extra certificaten gevraagd en eisen gesteld, maar de vergoeding van de boer blijft achter. De wet duurzaamheidsinitiatieven is wel controversieel verklaard, omdat het niet geregeld is dat innovaties leiden tot een extra prijs voor de boer. De VVD wil dat de wet op enkele punten wordt aangepast.

Jerome Remmers

Het is belangrijk dat er een 'true price' betaald wordt voor vlees, die ook de milieukosten weerspiegelt.

Mirjam geeft aan dat ze geen voorstander is van prijsdifferentiatie voor alleen vlees. Ook wil ze dat dit dan Europees wordt ingesteld zodat er een gelijk speelveld blijft. Voordeel zou wel zijn dat transporten uit verre bestemmingen dan ook in prijs zichtbaar worden. Helma geeft aan dat ze graag de erkenning wil dat Nederland al het meest duurzame land ter wereld is

en de laagste milieu impact heeft per kiloprijs. We moeten dit erkennen om boeren ook mee te krijgen in de volgende stap.

Peter Kroone

Ruud Dukker had het over schaalvergroting qua glasarsenaal. Wat betekent dit voor Voorne en wat verwacht hij van de gemeenten?

Ruud geeft aan dat er binnen bestaande kaders nog bouw mogelijkheden zitten. De ambitie van Bryte gaat overigens niet alleen over bouw, maar kan ook door overname of fusie plaatsvinden in andere regio's.

Andre Schoon

Hoe zit het met de ruimtelijke opgave? De wethouder heeft een opgave qua economie, woningbouw en energie. Maar er is ook sprake van ruimtegebrek.

Mirjam Nelisse: Bouwen wil men in Zuid-Holland zoveel mogelijk binnen de bebouwde kom (bijvoorbeeld de hoogte in) of aan de randen van de kernen en zo min mogelijk in het groen. Qua energieopgave heeft de VVD al uitspraken gedaan over kernenergie, zodat een alternatief ontstaat met minder ruimtegebruik. Ook is de hoop dat door innovatie nieuwe ontwikkelingen ontstaan die minder ruimtebeslag innemen. De landbouw neemt nu veel ruimte in beslag, maar dit is qua productie altijd nog maar de helft van wat we nodig hebben om iedereen te voeden.

Arie Pieter Noordermeer

Hoe kunnen we innovaties (zoals bij Jacob Jan Dogterom) beter faciliteren en ondersteunen als VVD?

Helma merkt in de praktijk dat mensen tegen belemmeringen en stroperige procedures aanlopen. Daarom heeft zij zich hard gemaakt voor zo'n innovatiegezant. Ze roept op om met voorbeelden te komen en die bij de kamerleden onder de aandacht te brengen. Ze zou ook graag meer uitwisseling zien tussen verschillende VVD netwerken (bijvoorbeeld energie en landbouw) of werkbezoeken aan elkaar koppelen. Dat kan bijdragen aan het efficiënt benutten van ruimte en het stimuleren van innovaties.

Edwin van der Graaf

Er is een sterke bevolkingsgroei, dus de afhankelijkheid van onze voedselvoorziening zal alleen maar groter worden. Het belang van de sector is daarmee groot. Ook kunnen we onze kennis exporteren naar andere landen.

Tim Reysoo

Verstoren we met de landbouwsubsidies de marktwerking niet teveel en waarom staat dit nog zo prominent in het verkiezingsprogramma van de VVD?

Helma geeft aan dat in Nederland nauwelijks subsidies worden verstrekt aan boeren, dit is vooral Europees. Wanneer je kijkt naar de coronacrisis dan hebben voornamelijk de sierteelt en de frietaardappelenteelt steun gekregen. De rest van de sector krijgt vrijwel geen steun terwijl de vraag wel is afgenomen vanuit bijvoorbeeld de horeca. Er zijn echt wanhopige boeren die het hoofd nauwelijks boven water kunnen houden en dat raakt Helma enorm.

Qua Europese subsidies wordt opnieuw onderhandeld over hoe dat in de toekomst eruit gaat zien. Via verdeelsleutels worden de subsidies over de lidstaten verdeeld en in nationale strategische plannen uitgewerkt. Als we zouden stoppen met deze subsidies, dan zouden we wel de afdracht aan Europa doen, maar zou het geld niet terugvloeien naar onze sector wat leidt tot een ongelijk speelveld ten opzichte van andere Europese landen. De VVD zou de subsidie het liefst inzetten voor stimulering in innovaties, maar men krijgt de handen binnen Europa hier nog niet voor op elkaar.

Theo Horbach

Wat gaat de VVD doen om de stikstof te verlagen en durft de VVD inperking van de veeteelt mee te nemen?

Mirjam geeft aan dat het probleem vooral zit bij stikstof die neervalt in natuurgebieden. Dit kan door halvering van de veestapel zoals D66 wil, maar de VVD kiest liever voor innovaties. Bijvoorbeeld door te zorgen dat mest en urine niet bij elkaar komen, andere stalsystemen etc. Daarnaast zet de VVD in op het verbeteren van de kwaliteit van de natuurgebieden zelf. Helma vult hierop aan dat halvering van de veestapel een hele lange weg zal zijn waarbij onzeker is of de doelstellingen überhaupt gehaald worden. Ook voorziet zij dan problemen met de voedselproductie.

Marja Roza-De Pijper bedankt iedereen voor zijn of haar inbreng. Ze nodigt iedereen die nog geen lid is van de VVD uit om dit alsnog te doen en wijst erop dat Mirjam Nelisse op de VVD lijst te vinden is op plaats 69. We zien iedereen graag bij een volgend politiek iCafe.

Het Politieke iCafe Landbouw is ook terug te zien op YouTube via <https://www.youtube.com/watch?v=poieUEQIMYw>.